

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

3.Bf.67/2022/21. szá

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, 2022. szeptember 29. és október 20. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2022. október 20. napján kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társai ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék dátum13 napján kihirdetett 23.B.627/2017/83. számú ítéletét

Terhelt1 I. r. vádlott – születési hely és idő: helység9 (városnév), dátum, anyja neve: név1, lakcíme: cím1, személyazonosító igazolvány száma: okmányszám1, magyar állampolgár – vonatkozásában hatályon kívül helyezi és a vele szemben költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (4) bekezdés a) pont] és 2 rb. helyesen folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] miatt indult eljárást megszünteti. Az elsőfokú eljárásban felmerült 29.821.- (huszonkilencezer-nyolcszázhuszonegy) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Terhelt2 II. r. vádlott és Terhelt3 III. r. vádlottakkal szemben megváltoztatja: a közbizalom elleni bűncselekményeiket folytatólagosan elkövetettnek minősíti.

Terhelt2 II. r. vádlott lakcíme helyesen: cím2

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottakkal szemben helybenhagyja.

Az ítélettel szemben Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottak vonatkozásában fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS

[1] A Fővárosi Törvényszék a dátum13 napján kihirdetett 23.B.627/2017/83. számú ítéletében

[2] - Terhelt1 I. r. vádlottat költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (4) bekezdés a) pont] és 2 rb. hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] miatt halmazati büntetésül 2 év szabadságvesztés büntetésre és 2 év gazdasági társaságokban betölthető vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztést végrehajtása esetén börtönben rendelte elhajtani és megállapította, hogy az I. r. vádlott a büntetés kétharmad részének kitöltését követően feltételes szabadságra bocsátható. Vele szemben 20.310.750,- forintba vagyonekbeosztást rendelt el.

[3] - Terhelt2 II. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (3) bekezdés a) pont] és 2 rb. bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] miatt – halmazati büntetésül – 1 év szabadságvesztés büntetésre és 1 év gazdasági társaságokban betölthető vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztést végrehajtása esetén börtönben rendelte végrehajtani és megállapította, hogy a II. r. vádlott a büntetés kétharmad részének kitöltését követően feltételes szabadságra bocsátható.

[4] - Terhelt3 III. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (3) bekezdés a) pont] és 2 rb. bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] miatt – halmazati büntetésül – 1 év 3 hónap szabadságvesztés büntetésre és 2 év gazdasági társaságokban betölthető vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztést végrehajtása esetén börtönben rendelte végrehajtani és megállapította, hogy a II. r. vádlott a büntetés kétharmad részének kitöltését követően feltételes szabadságra bocsátható.

[5] - Rendelkezett továbbá a lefoglalt dolgokról és a bűnügyi költség viseléséről.

[6] A Fővárosi Törvényszék 23.B.627/2017/83. számú ítélete ellen

[7] - az ügyészség mindhárom vádlott terhére, büntetéseik súlyosítása érdekében,

[8] - Terhelt1 I. r. vádlott és védője felmentésért,

[9] - Terhelt2 II. r. vádlott felmentésért, a II. r. vádlott védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért,

[10] - Terhelt3 III. r. vádlott és védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért jelentettek be fellebbezést.

[11] A Fővárosi Főügyészség a mindhárom vádlott terhére, súlyosításért, letöltendő szabadságvesztés és közügyektől eltiltás kiszabása végett bejelentett fellebbezés KÜO.13755/2015/81. számon benyújtott indoklásában kifejtette, hogy jelen ügyben a bünteteskiszabási szabályokra figyelemmel Terhelt1 I. r. vádlottal szemben 2 évtől 9 évig, Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottakkal szemben 1 évtől 7 év 5 hónapig terjedő szabadságvesztés kiszabására van lehetőség, melynek középmértéke 5 év 6 hónapban, illetve 3 év 2 hónapban állapítható meg.

[12] Az elsőfokú bíróság tévedett a büntetés kiszabásakor, amikor a Btk. 80. § (2) bekezdését és s Btk. 81. § (3) bekezdését figyelmen kívül hagyva, a középmérték alatt, Terhelt1 I. r. és Terhelt2 II. r. vádlottak esetében a törvényi minimumban, míg Terhelt3 III. r. vádlott esetében a törvényi minimumot alig meghaladó mértékben határozta meg a szabadságvesztés büntetés tartamát, melynek végrehajtását kirívóan rövid tartamú próbaidőre függesztette fel.

[13] A bíróság a büntetés kiszabása során

[14] - Terhelt1 I. r. vádlott esetében túlzott mértékben értékelte az enyhítő körülményeket, így a vagyoni hátrány megtérítését, az időmúlást, a büntetlen előéletét, egészségügyi állapotát, illetve azt a körülményt, hogy a projekt megvalósult,

[15] - Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottak esetében indokolatlanul nagy hangsúlyt fektetett az enyhítő körülményekre, így az időmúlásra és a bűnsegédi elkövetésre.

[16] Ezzel szemben nem értékelte kellő súllyal a vádlottak terhére a társas elkövetésben rejlő fokozott társadalomra veszélyességet, azt, hogy a cselekménnyel több - hazai, uniós - költségvetés érdekei is sérültek, a halmazatot, valamint a költségvetést sértő bűncselekmények elszaporodottságát.

[17] Alapvető érdek fűződik a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények megelőzéséhez, és ahhoz, hogy bizonyíthatóságuk esetén a felelősségre vonás ne maradjon el. Kiemelten fontos ez azokban az ügyekben, melyekben a felelősségre vonásra olyan bűncselekmény miatt kerül sor, ahol az nem pusztán a hazai költségvetés érdekeit, hanem az uniós költségvetést is sértette, mely az ország nemzetközi megítélését is befolyásolta. A felelősségre vonás csak akkor éri el a kívánt jogállami hatást, ha nem súlytalan, és ha alkalmas arra, hogy valóban megelőző hatást fejtsen ki, mind a terhelt, mind más személyek vonatkozásában.

[18] A fentiekre figyelemmel az ügyészség álláspontja szerint indokolt a szabadságvesztés tartamának jelentős növelése, és a végrehajtás próbaidőre történő felfüggesztésének mellőzése, valamint a vádlottak közügyektől eltiltásra ítélese.

[19] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség Bf.110/2022/4. számú átiratában az ügyészi fellebbezést helyes indokainál fogva fenntartotta.

[20] Az új büntetőeljárási törvény hatályba lépését megelőzően érkezett vádirat alapján indult büntetőügyben a törvényszék a tanácsban megkezdett bizonyítást dátum9 napjáig tanácsban folytatta az új Be. hatályba lépése után is. A bizonyítási eljárást 2018. június 15. napján kezdte meg és az új Be. hatálybalépése után is tanácsban járt el, mely az átmeneti rendelkezések szerint nem felelt meg az eljárás törvény szabályainak és a bíróság törvényes összetételének, mivel egyesbíróként kellett volna folytatni az eljárást figyelemmel arra, hogy a büntetőügy tárgya nem minősül gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekménynek. Ez azonban relatív eljárás szabálysértés, amely az ügy érdemi elbírálását nem befolyásolta. Tanácsváltozások miatt a tárgyalások megismétlésre kerültek, dátum9 napjától a megismételt tárgyalást a törvényszék már egyesbíróként folytatta. Így a másodfokú érdemi felülbírálat akadályát jelentő eljárás szabálysértés nem merült fel.

[21] Az elsőfokú bíróság az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett. A történeti tényállás - mely a vádirati tényálláshoz képest annyiban képez többletet, hogy az 1.) tényállási pontban a támogatás teljes összege kamatostul visszafizetésre került - mentes a Be. 592. § (2) bekezdésében foglalt megalapozatlansági okoktól, ezáltal a másodfokú eljárásban irányadónak tekintendő. A törvényszék az egyes bizonyítékok tartalmát egymással maradéktalanul összevetve vizsgálta, indokolási kötelezettségének eleget tett. A történeti tényállás alapját az ítélet 22. oldal 2. bekezdésében felsorolt okirati bizonyítékok képezték, amelyeket tanúvallomások támasztottak alá. A felmentést célzó védelmi fellebbezések a másodfokon érvényesülő felülmérlegelési tilalom folytán eredményre nem vezethetnek.

[22] A törvényszék okszerűen következtetett a bűnösségüket tagadó vádlottak büntetőjogi felelősségére, a cselekmények jogi minősítése és az elkövetői alakzatok törvényesek.

[23] A büntetések kiszabásakor azonban eltúlzott jelentőséget tulajdonított a vádlottak javára figyelembe vehető körülményeknek. A vádlottak büntetései nem szolgálják kellően a büntetési célokat, mert a végrehajtásában rövid időre felfüggesztett, a törvényi minimumban, illetve annak közelében kiszabott szabadságvesztések súlytalanok, nem alkalmasak megelőző hatást kifejteni sem a vádlottak, sem a társadalom más tagjai esetében.

[24] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Fővárosi Törvényszék 23.B.627/2017/83. számú ítéletét mindhárom vádlott vonatkozásában a Be. 606. § (1) bekezdése alapján változtassa meg akként, hogy a kiszabott szabadságvesztéseik tartamát súlyosítsa, az így meghatározott szabadságvesztések tartamához igazodva a vádlottakat közügyektől eltiltásra is ítélje, egyúttal mellőzze a szabadságvesztések próbaidőre való felfüggesztéséről történő rendelkezést. Egyebekben a Be. 605. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet hagyja helyben.

[25] A II. r. vádlott védőjének a fellebbezés írásbeli indokolásában kifejtett álláspontja szerint mellőzendő az ítélet indokolásából az a rész, mely a terhelt vallomás megtagadási jogának a terhére történő értékeléséről szól, mert az ellentétes az eljárás törvénnyel és az Alaptörvénnyel is.

[26] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének csak részben tett eleget, az ítélete Terhelt2 II. r. vádlott vonatkozásában a Be. 592. § (1) bekezdésének b), c) és d) pontjaiban rögzített okokból részben megalapozatlan.

[27] Kiemelte, hogy Terhelt2 II. r. vádlott csak dátum20 napjától töltötte be az ügyvezetői tisztséget, az ezt megelőző időszakban az ügyvezető név7 volt, akit az ítélet által is rögzítetten nem sikerült azonosítani, a nyomozó hatóság eredménytelenül próbálta meg személyét felderíteni, de még akkor is név7 nevében adták be az adóbevallást, amikor a cégnyilvántartásban Terhelt2 volt az ügyvezető. Az ítéletből nem derül ki, hogy ebből a körülményből a bíróság levont-e bármiféle következtetést, s ha igen, milyen tartalommal.

[28] A tényállásban rögzített 13 darab okiratból - amelyeket a tényállás szerint Terhelt1, Terhelt2 és a nyomozás során fel nem derített személyazonosságú személy készített el - öt okirat Terhelt2 II. r. vádlott ügyvezetői tisztségének kezdete előtt készült, amikor a társaság ügyvezetője név7 volt: a dátum23 napján megkötött együttműködési keretszerződés; a 2012. május 29. napján 8.890.000,- forint összegben kiállított számla, teljesítésigazolás és átadás-átvételi jegyzőkönyv; a 2012. június 25. napján 7.302.500,- forint összegben kiállított számla és a 2012. június 25. napján kelt teljesítésigazolás és átadás-átvételi jegyzőkönyv.

[29] Arra vonatkozóan, hogy ezen okiratok elkészítésében Terhelt2 II. r. vádlott bármilyen formában részt vett volna, semmiféle bizonyíték nem állt rendelkezésre, ilyenre az elsőfokú bíróság sem hivatkozott. Ugyanakkor tény, hogy az elsőfokú bíróság megállapításával szemben az okiratok létrejöttének idejéből és az okiratok tartalmából kifejezetten az a következtetés vonható le, hogy azok elkészítéséhez Terhelt2 II. r. vádlottnak nem volt köze. Arra vonatkozóan sincs adat, hogy az okiratok elkészítéséhez olyan harmadik személynek lenne köze, akit Terhelt2 II. r. vádlott ismert, ám a személye a hatóságok előtt ismeretlen maradt,

[30] Az ítélet 14. oldalán rögzített megállapításból - miszerint a cég9. 2012. I. negyedéves időszaki ÁFA bevallásban kevesebb értékesítést terhelő adót vallott, mint az ezen időszakban a társaság nevében kiállított két számla összege, illetve azok adótartama - az elsőfokú bíróság sem vont le semmiféle következtetést, ugyanis Terhelt2 II. r. vádlott bűnösségére még áttételesen sem lehet ezekből következtetni.

[31] Megalapozatlannak találta az ítélet 14. oldalán tett megállapítást, mely szerint a társaságnak nem volt a munkák elvégzéséhez megfelelő számú és szakértelemmel rendelkező munkatársa, ez a védő szerint minden ténybeli és jogi alapot nélkülöző feltételezés. Hivatkozott arra, hogy

[32] - a cég4. és a cég9. együttműködését megalapozó keretszerződésben nincs arra vonatkozó rendelkezés, hogy a szerződés teljesítéséhez a cég9-nek hány személy munkáját kell igénybe vennie, a feladatlap akár egy személy által is elvégezhető tevékenységet tartalmaz,

[33] - a keretszerződés ugyanakkor nem tiltotta, hogy a cég9. a teljesítéshez a társasággal munkaviszonyban nem álló személy közreműködését vegye igénybe, sőt a keretszerződés 7. pontja erre vonatkozóan kifejezett rendelkezést is tartalmazott, a szerződés teljesítéséhez nem volt kötelező saját munkavállalót igénybe venni,

[34] - a cég9. rendelkezett megfelelő infrastruktúrával ahhoz, hogy a szerződésben foglaltakat teljesíteni tudja, tanú39 vallomása szerint a 4-5 íróasztalhoz asztali számítógép is tartozott, azt pedig a vádhatóság sem állította, hogy ez az iroda ezzel a felszereltséggel kizárólag azért jött volna létre, hogy általa fiktív tevékenységet leplezzenek, erre adat nem is merült fel.

[35] Az elsőfokú bíróság értékaránytalanságra történő hivatkozása is minden alapot nélkülöző, hiszen az alvállalkozói közreműködés „beárazásával” kapcsolatban levezetett okfejtése még azt sem tartalmazza, hogy mennyi lett volna a reális díjazás.

[36] Mindezek alapján indítványozta az elsőfokú bíróság ítéletének a Be. 606. § (1) és (2) bekezdése alapján megváltoztatását és Terhelt2 II. r. vádlott felmentését az ellene emelt valamennyi vád alól.

[37] Másodlagos indítványa a kiszabott büntetés lényeges enyhítésére irányult, melynek indokaként az enyhítő körülményeket az alábbiak szerint összegezte:

[38] - Terhelt2 II. r. vádlott büntetlen előéletű, ellene az elsőfokú ítélet meghozatala óta sem indult újabb büntetőeljárás;

[39] - az elévülési időt is meghaladó, több mint 10 éves időmúlás;

[40] - az a tény, hogy Terhelt2 II. r. vádlott rendkívül hosszú ideje áll büntetőeljárás hatálya alatt;

[41] - a részesi (bűnsegédi) magatartás;

[42] - a jelentős érték alsó határához közelítő elkövetési érték;

[43] - a teljes kár megtérülése.

[44] Álláspontja szerint az ügyészség súlyosítás iránt előterjesztett fellebbezése nem alapos, a nagyszámú és nyomatékos enyhítő körülmény mellett végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása eltúlzottan súlyos büntetés lenne, amely nem állna összhangban a büntetés céljával.

[45] A III. r. vádlott védője a fellebbezés írásbeli indokolásában kifejtette, hogy ahhoz, hogy az ítéleti tényállás megállapítható legyen, kétséget kizáró módon bizonyítani kellett azt, hogy

- a Terhelt3 III. r. vádlott által irányított cég3 és a cég4. közötti együttműködési szerződés fiktív volt, illetve ezzel összefüggésben azt is, hogy szerződés szerinti munkavégzés nem történt, továbbá azt,

- hogy Terhelt3 III. r. vádlottnak tudomása volt arról, hogy az általa kiállított számlákat Terhelt1 I. r. vádlott pályázati elszámolásra, illetve áfa csökkentésre fogja felhasználni.

[46] Az elsőfokú bíróság ítélete a Be. 592. § (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel részben megalapozatlan, melyet a másodfokú bíróság a Be. 593. § (1) bekezdés b) pontja alapján, a helyes tényállás megállapításával ki tud küszöbölni és ezt követően a helyes büntetőjogi következtetést levonva az elsőfokú bíróság ítéletét meg tudja változtatni.

[47] A III. r. védő álláspontja szerint az elsőfokú bíróság két ponton állapította meg tévesen a tényállást, melyeknek az volt az oka, hogy a beszerzett bizonyítékokból megállapított tényekből további tényekre helytelen következtetést vont le. Ez a két pont egyrészt a Terhelt3 III. r. vádlott által kiállított számlák, teljesítésigazolások stb. valótlan, fiktív volta, így ezen keresztül a tényleges munkavégzés megállapításának a hiánya, másrészt Terhelt3 III. r. vádlott tudattartalmának a megítélése.

[48] Az cég3 által kiállított számlák fiktív voltának megítélése körében kiemelte, hogy szabályszerű, polgári jogilag teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősülő okiratok: szerződések, teljesítési igazolások, számlák igazolják azt, hogy a két társaság között szerződéses kapcsolat jött létre, mely szerződéses kapcsolatból fakadó kötelezettségeket a felek teljesítették. A III. r. védő álláspontja szerint a számlák, teljesítési igazolások valótlanosága nem állapítható meg kétséget kizáróan és így nem zárható ki az sem, hogy az azok alapját képező munkálatokat Terhelt3 III. r. vádlott cége, illetve alvállalkozója ténylegesen elvégezte. Az elsőfokú ítélet megállapításai kapcsán az alábbiakra mutatott rá:

[49] - A Monkey-teszt elvégzése nem igényel jelentős számítástechnikai ismeretet, ez nem annak a függvénye, hogy volt-e számítástechnikával rendelkező munkavállaló, avagy nem, hanem annak, hogy volt-e szabad humán erőforrás annak elvégzésére. Az Monkey-teszt jellegű munkavégzés elszámolt és kiszámlázott költségének és díjának a munka nagyságához képesti aránytalansága a bíróság önkényes és szubjektív meglátása.

[50] - Az cég3 bankszámláira a munka leigazolását követően beérkezett ellenérték felvétele kapcsán az vitathatatlan, hogy az ilyen jellegű cselekmények elkövetésének egyik jellemzője, azonban nincs olyan jogszabály, amely ezt a cég számára megtiltaná, így ebből azt a következtetést nem lehet levonni, hogy az alapját képező munka ne lett volna elvégezve.

[51] - A munkavállalók szakképzettségének, illetve a szakképzett munkavállalóknak a hiánya gyanús körülmény lehet, de a munka el nem végzésére való következtetéshez nem

elegendő, kiemelte, hogy több tanú - például tanú53, tanú41, tanú42 - említést tett az alvállalkozókról, illetve munkavégzésről.

[52] - Azon törvényszéki hivatkozás kapcsán, miszerint a Terhelt3 III. r. vádlott által kiállított számlák sorszáma nem követi egymást, ugyanakkor az áfa bevallásban pont a cég4-től kapott pénzösszeg szerepelt (tehát nem volt más bevétel), a védő kiemelte, hogy ez lehet rontott számla okán, illetve elképzelhető olyan is, hogy olyan szolgáltatás került továbbszámításra harmadik fél felé, amely nem járt ÁFA felszámítási kötelezettséggel.

[53] - Vitatta tanú44 tanú vallomásának más ilyen ügyekben való érintettsége és részben ellentmondásossága folytán történt el nem fogadását, mert a törvényszék nem foglalt állást abban a körben, hogy az ezen vallomást alátámasztó bizonyítékokat miért hagyta figyelmen kívül, e körben indokolási kötelezettségének nem tett eleget.

[54] - A bíróság az cég3 részére kiállított teljesítésigazolások ismétlődő elütései miatt is az alapul fekvő munka hiányára vont le következtetést, de figyelmen kívül hagyta, hogy a számítástechnika korában, ahol formanyomtatványként használandó sablonokat alkalmaznak, elég egyszer hibázni, az minden egyes alkalommal ismétlődni fog. Ebből tehát a munka hiányára következtetés nem vonható le.

[55] - Az cég3 és alvállalkozója, valamint az cég3 és a cég4 közötti elszámolásban szereplő teljesítésigazolások és számlák eltérő megnevezései szintén nem adnak alapot arra a következtetésre, hogy a kiszámlázott munkák ne lettek volna elvégezve. Ezekben az iratokban a gazdasági szereplők jellemzően rövid gyűjtőfogalmakat használnak, arra nincs kötelező formula, hogy az elvégzett feladatot miként nevezzék meg. Az kétségtelen viszont, hogy mindegyik iraton valamilyen számítástechnikai tevékenységhez kapcsolódó megnevezés szerepel.

[56] - Az, hogy két esetben az cég3 és a cég4. közötti elszámolás előbb történt meg néhány nappal, mint ahogy az cég3 az alvállalkozójával elszámolt, valóban gyanús, de ennek oka lehet a későbbi adminisztráció.

[57] - Az I. r. vádlott védekezésén túl tanú53 tanú nyilatkozott a munka elvégzéséről és az cég3 szerepéről.

[58] A fenti körülmények alapján a III. r. védő szerint az állapítható meg, hogy volt tényleges munkavégzés, de legalábbis annak a hiánya kétséget kizáróan nem állapítható meg, erre figyelemmel indítványozta Terhelt3 III. r. vádlott felmentését az ellene emelt vád alól.

[59] Szükségesnek tartotta annak vizsgálatát is, miszerint megállapítható-e, hogy Terhelt3 III. r. vádlott tudta, hogy az cég3 által kiállított számlák egy pályázati támogatás igénybevételéhez kerülnek felhasználásra. Azt, hogy Terhelt3 III. r. vádlottnak erről a pályázatról bármilyen tudomása lett volna, semmilyen adat, tény vagy körülmény nem támasztja alá. A két cég közötti szerződésben erre való utalás nincs. tanú53 tanú pedig a 81. számú jegyzőkönyv 8. oldalán kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy az cég3-nek egyáltalán nem kellett tudni azt, hogy itt milyen pályázat keretében kerül sor annak a programnak a

fejlesztésére, melynek tesztelésben közreműködtek. Ha pedig Terhelt3 III. r. vádlott tudata nem terjedt ki arra, hogy egy pályázati támogatás lehívásához fogják felhasználni az általa kibocsátott számlákat szabálytalanul, a támogatás jogtalan igénybevételében való közreműködésért nem tehető felelőssé. Erre figyelemmel a fiktív számlák felhasználása miatt csak az Áfa vonatkozásában fennálló költségvetési csalás miatt lehetne elmarasztalható. Ennek megfelelően az ítéleti tényállásból a támogatás jogtalan igénybevételével kapcsolatos tényállást akként szükséges módosítani, hogy a számlák, teljesítésigazolások átadása során Terhelt3 III. r. vádlott nem rendelkezett ismerettel arra nézve, hogy az I. r. vádlott ezeket az említett pályázati támogatás jogosulatlan igénybevételéhez kívánja felhasználni.

[60] Amennyiben az ítéltábla az ítéleti tényállást az elsőfokú bírósággal egyezően állapítaná meg, úgy másodlagosan a kiszabott büntetés enyhítésére tett indítványt, mert az elsőfokú bíróság nem vette kelő súllyal figyelembe a nagyszámú enyhítő körülményt, így különösen a nagyon jelentős, közel tíz éves időmúlást továbbá azt, hogy Terhelt3 III. r. vádlott hosszú ideig állt büntetőeljárás hatálya alatt. Ugyancsak nyomatékos enyhítő körülmény büntetlen előélete, az, hogy kiskorú gyermek eltartásáról köteles gondoskodni és az is, hogy a pályázati pénzek teljes egészében kamatostul visszafizetésre kerültek. Ezekre figyelemmel az ügyészség fellebbezését teljességgel megalapozatlannak tartotta, kiemelte, hogy a költségvetés fogalmi körébe tartozó egyes alrendszerek között nem lehet fontosság szempontjából különbséget tenni és nem lehet arra hivatkozással végrehajtandó szabadságvesztés kiszabását indítványozni, hogy a cselekmény uniós pénzek felhasználását is érintett.

[61] A nyilvános ülésen

[62] - a másodfokú bíróság ismertette a önkormányzati név Anyakönyvvezetője által számsor szám alatt kiállított halotti anyakönyvi kivonatot, melynek tanúsága szerint Terhelt1 I. r. vádlott dátum1 napján elhunyt,

[63] - Terhelt2 II. r. vádlott személyi körülményei tekintetében nem nyilatkozott, Terhelt3 III. r. vádlott megváltozott személyi körülményeit illetően tett nyilatkozatot,

[64] - az ügyészség az átiratában foglaltakat annyiban módosította, hogy Terhelt1 I. r. vádlottat érintően az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az eljárás megszüntetését indítványozta, egyebekben az írásbeli átiratában foglaltakat fenntartotta,

[65] - az I. r. vádlott védője szintén az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére és az eljárás megszüntetésére tett indítványt,

[66] - a II. r. és III. r. vádlottak védője a fellebbezés írásbeli indokolásában foglaltakkal egyező perbeszédet tartott,

[67] - Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottak saját védelmükben és utolsó szó jogán felszólalni nem kívántak.

[68] A bejelentett fellebbezések az alábbi eredményre vezettek.

[69] A másodfokú bíróság a fellebbezéssel megtámadott ítéletet a Be. 590. § (1) bekezdés alapján az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül.

[70] A Be. 567. § (1) bekezdés a) pont akként rendelkezik, hogy a bíróság ügydöntő végzésével az eljárást megszünteti, ha halál okából a vádlott büntethetősége megszűnt. A Be. 607. § (1) bekezdés szerint pedig a másodfokú bíróság az 567. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott esetben az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti.

[71] Tekintettel arra, hogy Terhelt1 I. r. vádlott az elsőfokú ítélet kihirdetését követően elhunyt, a másodfokú bíróság a Be. 567. § (1) bekezdés a) pontra figyelemmel a Be. 607. § (1) bekezdés alapján a törvényszék ítéletét Terhelt1 I. r. vádlottra hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette.

[72] A Be. 6. § (1) bekezdés akként rendelkezik, hogy a bíróság vád alapján ítélezik, azonban nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére vonatkozó indítványához. A bíróság a vádhoz kötöttség folytán a vád tárgyává tett tényekhez van kötve, a minősítéshez azonban nem. Az eljárás megszüntetése esetén is a bíróságnak a büntetőjogilag helyesnek minősülő bűncselekmény miatt indult eljárást kell megszüntetnie (BH1987. 423., BH1996. 351.). A másodfokú bíróság a közbizalom elleni bűncselekmények esetében valamennyi vádlottat érintően – a II-III. r. vádlottak esetében később kifejtettek szerint – a minősítés tekintetében nem osztotta a törvényszék álláspontját, ezért Terhelt1 I. r. vádlottal szemben költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (4) bekezdés a) pont] és 2 rb. - helyesen - folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] miatt indult eljárás megszüntetéséről határozott.

[73] Az elsőfokú eljárásban Terhelt1 I. r. vádlottat érintően felmerült 29.821.- forint bűnügyi költséget a Be. 575. § (1) bekezdés alapján az állam viseli.

[74] Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottakat érintően a felülbírálat - a felmentésre irányuló fellebbezésekre tekintettel - teljeskörű, a Be. 590. § (2) bekezdés alapján kiterjedt az ítélet megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezésre, az indokolás helyességére és arra is, hogy az elsőfokú eljárásban sérelem nélkül érvényesültek-e az eljárási szabályok.

[75] A felülbírálat eredményeként az ítéltábla azt állapította meg, hogy a törvényszék a részletes, minden körülményre kiterjedő bizonyítási eljárást a perrendi szabályokat maradéktalanul betartva folytatta le.

[76] A másodfokú bíróság figyelemmel volt arra, hogy 2018. július 01. napjától új eljárási törvény (Be.) lépett hatályba a korábban hatályban volt 1998. évi XIX. törvény helyett. Az eljárási cselekmények törvényes voltát a foganatosításuk idején hatályban lévő normák alapján kell elbírálni (EBH2008.1757.), a Be. 870. § (1) bekezdés is kimondja, hogy

Be. hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt a törvény másként szabályozza. Az ítéltábla a törvényszék eljárásának törvényességét ennek megfelelően vizsgálta.

[77] A másodfokú bíróság nem osztotta a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészségnek a bíróság törvényes összetételére vonatkozó eljárási szabályok megsértésére vonatkozó álláspontját.

[78] A vádemelés - 2017. április 27. napja - időpontjában és a tárgyalás megkezdésekor, a 2018. június 5. napján tartott tárgyaláson (16. jkv.) az 1998. évi XIX. törvény volt hatályban, melynek 14. § (2) bekezdése értelmében a törvényszék mint elsőfokú bíróság – ha e törvény másképp nem rendelkezik – egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban jár el.

[79] A Be. hatálybalépésekor - 2018. július 01. napja - az eljárási törvény akként rendelkezett, hogy a

[80] - Be. 10. § 3/f) pont értelmében gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény a Btk. 396. § (4) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerinti költségvetési csalás és az ezzel összefüggésben elkövetett költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása - e szabály alapján a jelen büntetőügy tárgya gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekménynek minősült,

[81] - Be. 13. § (1) bekezdés szerint az elsőfokú bíróság gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény miatt három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el, a tanács egy tagja a törvényszék gazdasági ügyszakának, ennek hiányában a törvényszék polgári ügyszakának bírója - e rendelkezés tehát főszabályként nem egyesbíróként történő eljárást írt elő.

[82] Az átmeneti rendelkezések szerint a Be. 868. § (1) bekezdés alapján az új eljárási törvény rendelkezéseit - a Be. 868-876. §-ban meghatározott eltérésekkel - a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell. A Be. 868. § (2) bekezdés szerint az eljárást - a (3) bekezdésben szabályozott kivétellel - a korábbi jogszabály szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező és a korábbi jogszabályban meghatározott összetételű bíróság folytatja le, ha az ügy e törvény hatálybalépése előtt a bírósághoz érkezett. A Be. 868. § (3) bekezdés kivételként fogalmazta meg, hogy ha a bíróság a korábbi jogszabály alapján a törvény erejénél fogva járt el egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban, és e törvény alapján egyesbíró jár el, e törvény hatálybalépése után a továbbiakban egyesbíróként jár el.

[83] A fentiekben ismertetett eljárási szabályok alapján, mivel a bíróságnak az 1998. évi XIX. törvény alapján egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban kellett eljárnia, a Be. pedig a hatálybalépésekor - mivel akkor az ügy gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény volt - három hivatásos bíróból álló tanácsban és nem egyesbíróként történő elbírálást írt elő, az elsőfokú bíróság törvényesen folytatta 2018. július 1. napját követően is az eljárást ülnökök közreműködésével. Így a dátum2 (24. jkv.), dátum3 (30. jkv.), dátum4 (39.

jkv.), dátum⁵ (42. jkv.), dátum⁶ (46. jkv.) és dátum⁷ (55. jkv.) napján tartott tárgyalásokon törvényes összetételű tanácsban járt el.

[84] A büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi XLIII. törvény 273. § 2. pontja 2021. január 1. napjától a Be. 10. § (1) bekezdés 3/f) pontját akként módosította, hogy gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekménynek csak a Btk. 396. § (5) bekezdése szerinti költségvetési csalást és az ezzel összefüggésben elkövetett költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztását kell tekinteni, tehát a jelen büntetőügy tárgyát képező bűncselekmény 2021. január 1. napjától nem tartozott a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények közé. Ezért ezen időponttól kezdődően a Be. 13. § (1) bekezdés és a Be. 868. § (2)-(3) bekezdés egyesbíróként történő elbírálást írt elő. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság a dátum⁸ (57. jkv.), dátum⁹ (68. jkv.), dátum¹⁰ (71. jkv.), dátum¹¹ (77. jkv.), dátum¹² (81. jkv.) és dátum¹³ (83. jkv.) napján tartott tárgyalásokon törvényesen járt el egyesbíróként, ülnökök közreműködése nélkül, a bíróság összetételére vonatkozó eljárási szabályok megtartásával.

[85] A törvényszék ítélete elleni fellebbezésben további eljárási szabálysértésként került a védelem által megjelölésre az indokolási kötelezettség megszegése. A másodfokú bíróság nem osztotta a védői álláspontot. A Be. - a korábbi szabályozástól eltérően - az ítéletre lényeges kihatással lévő relatív eljárási szabálysértések között sorolja fel az indokolási kötelezettség nem teljesítését, ez alapján csak akkor van helye az ítélet hatályon kívül helyezésének, ha a másodfokú eljárásban nem orvosolható szabálysértés lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vagy az intézkedés alkalmazására.

[86] Az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségét akkor teljesíti, ha számot ad döntéshozatali tevékenységéről, ha az ítélet indokolásából nyomon követhető, hogy a tény- vagy jogkérdések tekintetében melyek voltak azok a körülmények, amelyeket a bíróság irányadónak vett, és amelyre a döntését alapította.

[87] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában részletesen számba vette a rendelkezésre álló bizonyítékokat. Nyomon követhető és ellenőrizhető módon megindokolta, hogy a megállapított tényeket mi alapján találta bizonyítottnak, az indokolás a perrendi szabályoknak megfelelő. Mérlegelő tevékenysége nem állt ellentétben a logika szabályaival, teljeskörű volt, helytelen ténybeli következtetések miatti megalapozatlansági okot nem eredményezett, ténybeli következtetései okszerűek. Ezért ez az eljárási szabálysértés sem róható fel a törvényszéknek.

[88] Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségnek is maradéktalanul eleget tett, valamennyi, az ügy helyes ténybeli és jogi megítéléséhez elengedhetetlen bizonyítékot beszerzett. A másodfokú bíróság egyetértett a törvényszéknek a bizonyítási indítványok elutasítása körében kifejtett érvelésével, további tanúk megidézése és szakértő bevonása az eljárás indokolatlan elhúzódását eredményezte volna.

[89] Mindezekre figyelemmel az ügy érdemi elbírálásának eljárásjogi akadályá nem volt.

[90] A másodfokú bíróság Terhelt3 III. r. vádlott személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeket – melyek a Be. 561. § (3) bekezdés b) pontjában írtak szerint nem a tényállás részei - pontosította akként, hogy jelenleg egy kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodik. Egy építőipari vállalkozásban alkalmazottként, területi képviselőként dolgozik, havi jövedelme 300-400.000,- forint. Felesége pénzügyi tanácsadóként dolgozik, havi jövedelme 300.000,- forint. Tartozása ingatlanon fennálló banki hitel, melyet havi 170.000,- forint összegben törleszt. Magas vérnyomás és cukorbetegség miatt áll rendszeres gyógyszeres kezelés alatt.

[91] A felülbírálat eredményeképpen a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az ítélet a Be. 592. § (2) bekezdés a) és c) pont alapján részben megalapozatlan, mert a tényállás egyes részeiben hiányos és ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával. A másodfokú bíróság a Be. 593. § (1) bekezdés a) pont értelmében a tényállást kiegészítette, illetve helyesbítette az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján.

[92] A tényállást a 6. oldal utolsó bekezdésben kiegészíti azzal, hogy a társaság cégnyilvántartásban bejegyzett ügyvezetője 2011. december 20. napja és dátum20 napja közötti időben név7 helység8ban élő német állampolgár, míg dátum20 napja és 2015. október 1. napja közötti időben Terhelt2 II. r. vádlott volt. (nyomozati iratok IX. kötet 179. oldal)

[93] A tényállást a 7. oldal alulról a harmadik bekezdésében pontosítja akként, hogy a 79.689.928,- forint összeg helyesen: 79.698.928,- forint, a 14.225.051,- forint összeg helyesen: 14.064.517,- forint.

[94] A tényállást a 7. oldal alulról a második bekezdésében pontosítja akként, hogy

[95] - Terhelt2 II. r. vádlott dátum20 napjától bejegyzett ügyvezető (nyomozati iratok IX. kötet 179. oldal), illetve

[96] - a 5.961.600,- forint helyesen: 5.691.600,- forint.

[97] A tényállást a 11. oldal utolsó bekezdésében pontosítja akként, hogy a számsor1 sorszámú számlához dátum14-i keltezésű teljesítésigazolás és dátum15-i keltezésű átadás-átvételi jegyzőkönyv készült (nyomozati iratok III. kötet 81. és 85. oldal)

[98] A tényállást a 12. oldal harmadik bekezdésében és a 13. oldal negyedik bekezdésben kiegészíti azzal, hogy a

[99] - cég9. és az cég3, valamint a cég4. közötti együttműködési szerződés 1. pontja tartalmazza, hogy a cég4. támogatást nyert a megnevezés pályázatán, amelynek jele: számsor2, illetve hogy a projekt a log4ensics cloud computingba történő fejlesztése (nyomozati iratok III. kötet 101. és 139. oldal)

[100] - a kiállított teljesítésigazolásokon és átadás-átvételi jegyzőkönyveken szerepel, hogy a számsor2 pályázathoz kapcsolódó szerződéshez tartozó feladat teljesült (nyomozati iratok III. kötet 113-135. és 151-179. oldal, IV. kötet 671-709. és 727-763. oldal)

[101] A tényállást a 12. oldal alulról a nyolcadik sorban pontosítja akként, hogy a teljesítésigazolás és átadás-átvételi jegyzőkönyv dátum16 dátuma helyesen dátum17 (nyomozati iratok IV. kötet 739. és 743. oldal)

[102] A tényállást a 13. oldal harmadik bekezdésében pontosítja akként, hogy a 2012. I. negyedév helyesen 2012. II. negyedév.

[103] A tényállást a 14. oldal első bekezdésben pontosítja akként, hogy az cég3 nevében dátum18 napján kiállított számla száma: számsor3 (nyomozati iratok IV. kötet 691. oldal)

[104] A tényállást a 14. oldal utolsó bekezdésben pontosítja akként, hogy

[105] - az 1-es fizetési kérelem benyújtásának időpontja: dátum19 napja (nyomozati iratok II. kötet 81. oldal)

[106] - a cég9. nevében a számsor4 sorszámú számla 8.890.000,- forint összegű (nyomozati iratok II. kötet 11. oldal)

[107] A tényállást a 14. oldal utolsó bekezdésében kiegészíti azzal, hogy az 1-es fizetési kérelemhez csatolták továbbá a cég7. nevében kiállított számsor5 számú 889.000,- Ft összegű fiktív számlát és az ehhez tartozó teljesítésigazolást és átadás-átvételi jegyzőkönyvet is (nyomozati iratok II. kötet 11. oldal)

[108] A tényállást a 16. oldal második bekezdésében pontosítja akként, hogy Terhelt2 II. r. vádlott dátum20 napjától bejegyzett ügyvezető (nyomozati iratok IX. kötet 179. oldal)

[109] A tényállást a 16. oldal harmadik bekezdésében kiegészíti azzal, hogy Terhelt3 III. r. vádlott esetében az cég3 nevében kiállított számlák között feltünteteti a számsor6 sorszámú számlát is (nyomozati iratok II. kötet 11. oldal)

[110] A tényállást a 16. oldal negyedik bekezdésében kiegészíti azzal, hogy a minisztériumnév dátum21 napján vonta vissza a támogatást és állt el a szerződéstől (nyomozati iratok IV. kötet 905-906. oldal)

[111] A tényállásban a 18. második bekezdéstől az utolsó bekezdésig terjedő rész helyébe az alábbiakat illeszti:

[112] Az I. r. vádlott által irányított cég4. a 2012. június 20. napján benyújtott 2012. május hónapra vonatkozó ÁFA bevallásában 46.201.000,- Ft adóalap után 12.424.000,- Ft fizetendő ÁFÁ-t, míg a beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében 41.444.000,- Ft + 11.190.000,- Ft ÁFA összegű belföldi termékbeszerzést tüntetett fel, így – az előző időszakról beszámítható csökkentő tételeként rögzített 18.435.000,- forintot is figyelembe véve – 2012. május hónapra a fizetendő adó együttes összege és a levonható előzetesen felszámított adó különbözeteként -17.201.000,- forintot, azaz ilyen összegű, a következő időszakra átvihető költségvetéssel szembeni követelést tüntetett fel. A beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében, a fizetendő adó összegét csökkentő tételeként vette figyelembe a társaság könyvelésébe beállított a cég9. nevében kiállított számsor4 sorszámú fiktív számla 1.890.000,- Ft összegű ÁFA tartalmát. (nyomozati iratok XII. kötet 67-73. oldal)

[113] Az I. r. vádlott által irányított cég4. a 2012. július 20. napján benyújtott 2012. június hónapra vonatkozó ÁFA bevallásában 44.473.000,- Ft adóalap után 12.008.000,- Ft fizetendő ÁFÁ-t, míg a beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében 53.954.000,- Ft + 14.567.000,- Ft ÁFA összeget tüntetett fel, így – az előző időszakról beszámítható csökkentő tételeként rögzített 17.201.000,- forintot is figyelembe véve – 2012. június hónapra a fizetendő adó együttes összege és a levonható előzetesen felszámított adó különbözeteként - 19.760.000,- forintot, azaz ilyen összegű, a következő időszakra átvihető költségvetéssel szembeni követelést tüntetett fel. A beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében, a fizetendő adó összegét csökkentő tételeként vette figyelembe a társaság könyvelésébe beállított a cég9. nevében kiállított számsor7 sorszámú fiktív számla 1.552.500,- Ft összegű ÁFA tartalmát. (nyomozati iratok XII. kötet 75-81. oldal)

[114] Az I. r. vádlott által irányított cég4. a 2012. október 24. napján benyújtott 2012. szeptember hónapra vonatkozó ÁFA bevallásában 45.527.000,- Ft adóalap után 11.576.000,- Ft fizetendő ÁFÁ-t, míg a beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében 47.840.000,- Ft + 12.910.000,- Ft ÁFA összeget tüntetett fel, így – az előző időszakról beszámítható csökkentő tételeként rögzített 18.113.000,- forintot is figyelembe véve – 2012. szeptember hónapra a fizetendő adó együttes összege és a levonható előzetesen felszámított adó különbözeteként - 19.447.000,- forintot, azaz ilyen összegű, a következő időszakra átvihető költségvetéssel szembeni követelést tüntetett fel. A beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében, a fizetendő adó összegét csökkentő tételeként vette figyelembe a társaság könyvelésébe beállított a cég7. nevében kiállított számsor1 és számsor8 sorszámú, valamint az cég3 nevében kiállított számsor9 és számsor6 sorszámú fiktív számlák összesen 5.366.250,- Ft összegű ÁFA tartalmát. (nyomozati iratok XII. kötet 99-105. oldal)

[115] Az I. r. vádlott által irányított cég4. a 2012. november 20. napján benyújtott 2012. október hónapra vonatkozó ÁFA bevallásában 39.705.000,- Ft adóalap után 10.473.000,- Ft fizetendő ÁFÁ-t, míg a beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében 22.381.000,- Ft + 6.034.000,- Ft ÁFA összeget tüntetett fel, így – az előző időszakról beszámítható csökkentő tételeként rögzített 19.447.000,- forintot is figyelembe véve – 2012. október hónapra a fizetendő adó együttes összege és a levonható előzetesen felszámított adó különbözeteként - 15.008.000,- forintot, azaz ilyen összegű, a következő időszakra átvihető költségvetéssel szembeni követelést tüntetett fel. A beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében, a fizetendő adó összegét csökkentő tételeként vette figyelembe a társaság könyvelésébe beállított a cég7. nevében kiállított számsor5, valamint az cég3

nevében kiállított számsor10 sorszámú fiktív számlák összesen 3.294.000,- Ft összegű ÁFA tartalmát. (nyomozati iratok XII. kötet 5-11. oldal)

[116] Az I. r. vádlott által irányított cég4. a 2012. december 20. napján benyújtott és ugyanezen a napon, valamint 2013. április 29. napján önellenőrzéssel módosított 2012. november hónapra vonatkozó ÁFA bevallásában 56.889.000,- Ft adóalap után 15.360.000,- Ft fizetendő ÁFA-t, míg a beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében 20.739.000,- Ft + 5.599.000,- Ft ÁFA összeget tüntetett fel, így – az előző időszakról beszámítható csökkentő tételként rögzített 15.008.000,- forintot is figyelembe véve – 2012. november hónapra a fizetendő adó együttes összege és a levonható előzetesen felszámított adó különbözeteként 5.247.000,- forintot visszaigényelhető adóként tüntetett fel. A beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében, a fizetendő adó összegét csökkentő tételként vette figyelembe a társaság könyvelésébe beállított a cég9. nevében kiállított számsor11 sorszámú, valamint az cég3 nevében kiállított számsor12 sorszámú fiktív számlák összesen 1.917.000,- Ft összegű ÁFA tartalmát. (nyomozati iratok XII. kötet 107-133. oldal)

[117] Az I. r. vádlott által irányított cég4. a dátum18 napján benyújtott és 2013. április 29. napján önellenőrzéssel módosított 2012. december hónapra vonatkozó ÁFA bevallásában 148.949.000,- Ft adóalap után 28.418.000,- Ft fizetendő ÁFA-t, míg a beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében 27.534.000,- Ft + 7.433.000,- Ft ÁFA összeget tüntetett fel, így – az előző időszakról beszámítható csökkentő tételként rögzített 5.247.000,- forintot is figyelembe véve – 2012. december hónapra a fizetendő adó együttes összege és a levonható előzetesen felszámított adó különbözeteként a fizetendő összegét 15.738.000,- forintban állapította meg. A beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében, a fizetendő adó összegét csökkentő tételként vette figyelembe a társaság könyvelésébe beállított a cég9. nevében kiállított számsor13 sorszámú, valamint az cég3 nevében kiállított számsor14 sorszámú fiktív számlák összesen 2.025.000,- Ft összegű ÁFA tartalmát. (nyomozati iratok XII. kötet 135-151. oldal)

[118] Az I. r. vádlott által irányított cég4. a 2013. február 20. napján benyújtott és 2013. április 29. napján önellenőrzéssel módosított 2013. január hónapra vonatkozó ÁFA bevallásában 14.393.000,- Ft adóalap után 3.510.000,- Ft fizetendő ÁFA-t, míg a beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében 44.865.000,- Ft + 12.113.000,- Ft ÁFA összeget tüntetett fel, így 2013. január hónapra a fizetendő adó együttes összege és a levonható előzetesen felszámított adó különbözeteként 8.603.000,- forint visszaigényelhető adót tüntetett fel. A beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében, a fizetendő adó összegét csökkentő tételként vette figyelembe a társaság könyvelésébe beállított a cég9. nevében kiállított számsor15 sorszámú, valamint az cég3 nevében kiállított számsor3 sorszámú fiktív számlák összesen 2.430.000,- Ft összegű ÁFA tartalmát. (nyomozati iratok XII. kötet 153-169. oldal)

[119] Az I. r. vádlott által irányított cég4. a 2013. június 20. napján benyújtott 2013. május hónapra vonatkozó ÁFA bevallásában 51.761.000,- Ft adóalap után 13.976.000,- Ft fizetendő ÁFA-t, míg a beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében 33.390.000,- Ft + 9.016.000,- Ft ÁFA összeget tüntetett fel, így 2013. május hónapra a fizetendő adó együttes összege és a levonható előzetesen felszámított adó különbözeteként a fizetendő adó összegét 4.960.000,- forintban állapította meg. A beszerzést terhelő előzetesen felszámított, levonható ÁFA körében, a fizetendő adó összegét csökkentő tételként vette

figyelembe a társaság könyvelésébe beállított a cég9. nevében kiállított számsor16 sorszámú, valamint az cég3 nevében kiállított számsor17 sorszámú fiktív számlák összesen 1.836.000,- Ft összegű ÁFA tartalmát. (nyomozati iratok XII. kötet 233-239. oldal)

[120] A tényállást a 19. oldal első bekezdésben helyesbíti akként, hogy mellőzi a dátum22 hónap feltüntetését (nyomozati iratok XII. kötet 387-389. oldal)

[121] A fenti változtatásokkal a tényállás a Be. 592. § (2) bekezdésben felsorolt hibáktól és hiányosságoktól mentessé vált, ezért a Be. 593. § (3) bekezdés alapján a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

[122] Az ítéltábla álláspontja szerint a törvényszék mérlegelő tevékenysége formailag szabályos volt és annak helyességével szemben tartalmilag sem támasztható alapos kétség. A bizonyítékok mérlegelésével megállapított tényállás nagyrészt összhangban állt az elfogadott bizonyítékokkal, annak iratellenes megállapításait a másodfokú bíróság pontosította, illetve a hiányzó releváns részeket beemelte a tényállásba.

[123] A cég4. a tényállás 1. pontjában a támogatás lehívásához, valamint a tényállás 2. pontjában az adócsökkentéshez kizárólag az alvállalkozók által elvégzett munkát hitelesen igazoló dokumentum birtokában lett volna jogosult. Az elvégzett munkáról készült számlának nemcsak alakilag, hanem tartalmilag is meg kell felelnie a jogszabályi előírásoknak, hitelesnek, megbízhatónak és helytállónak kell lennie.

[124] Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottak magatartását érintően a bizonyítási eljárás során tehát elsődleges eldöntendő kérdés a számlák és az ehhez kapcsolódó egyéb iratok - így különösen a teljesítésigazolások, átadás-átvételi jegyzőkönyvek - fiktív voltának megítélése volt, mely bírói mérlegelés körébe tartozó ténykérdés és nem szakkérdés. A számla akkor egyebek mellett fiktív, ha a rajta feltüntetett gazdasági esemény nem történt meg, illetve akkor is, ha a benne foglalt gazdasági esemény nem a számlán szereplő felek között ment végbe. Így a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelését e szempontnak megfelelően kellett elvégezni. A bíróságnak a tanúk által előadottak valóságtartalmát kell értékelni, a bizonylatok tartalmi vizsgálatát elvégezni, e körben figyelembe kell venni az egyes cégek megfelelő számú és képzettségű humán erőforrását, gazdasági tevékenységét vagy annak gazdasági racionalitását, illetve, hogy a munkavégzéshez szükséges eszközparkkal rendelkeztek-e.

[125] A törvényszék részletesen számot adott arról határozatának indokolásában, hogy milyen bizonyítékok alapján állapította meg, hogy a számlák tartalmi hitelessége a lefolytatott bizonyítás alapján megdőlt. Helyes következtetést vont le, amikor arra a megállapításra jutott, hogy a kérdéses munkákat sem a II-III. r. vádlottak által irányított gazdasági társaságok, sem alvállalkozók nem végezték el. Így a tényállásban helyesen állapította meg, hogy a II-III. r. vádlottak cégéhez kapcsolódó számlázási láncolathoz készült keretszerződések, számlák, teljesítési igazolások és átadási-átvételi jegyzőkönyvek közül melyek tekinthetők fiktívnek.

[126] A védelem már az alapeljárásban a perbeszédében a fellebbezés indokolásában egyező lényegi tartalommal vitatta a számlák fiktív voltát alátámasztó bizonyítékok

hitelességét, a ténybeli következtetések alapját és a vádlottakra nézve terhelő következtetések levonására alkalmasságukat. A másodfokú bíróság osztotta a törvényszék határozatának indokolásában a bizonyítékok értékelése körében a cég⁹. és az cég³ által elvégzett munka vizsgálata körében kifejtetteket, azt megismételni szükségtelen. Különösen a III. r. vádlott védője által tanú⁴⁴ és tanú⁵³ tanúk vallomásának el nem fogadását vitató érvelés kapcsán kiemelendő, hogy a védő sem jelölt meg új bizonyítékot, melynek tükrében e vallomások tartalma más megvilágításba kerülhetne, csak a bizonyíték értékelést támadta.

[127] A II-III. r. vádlottak védői által a fellebbezés indokolásában foglaltakra reagálva az ítéltábla az alábbiakat emeli ki:

[128] Nem vitatott a tényállásban is rögzített - az időpont tekintetében pontosított – azon ténymegállapítás, hogy Terhelt² II. r. vádlott dátum²⁰ napjától töltötte be az ügyvezetői tisztséget, a tényállásban szereplő 13 darab okiratból öt okirat valóban ezen időpont, tehát Terhelt² II. r. vádlott ügyvezetői tisztségének kezdete előtt készült. A dátum²⁰ napja előtt kiállított számsor⁴ és számsor⁷ sorszámú számlákhoz és az azokhoz kapcsolódó teljesítésigazolásokhoz és átadás-átvételi jegyzőkönyvhez köthetően azonban Terhelt² II. r. vádlott büntetőjogi felelősségét nem állapították meg, az ítéleti tényállásban a 16. oldal második és a 19. oldal második bekezdésben felsorolt, a cég⁹. nevében kiállított számlák sorszáma alapján azonban azonosítható, hogy kizárólag a dátum²⁰ napja utáni számlák kerültek a II. r. vádlott terhén értékelésre, így a cselekményével összefüggésben keletkezett, ténylegesen a terhére róható vagyoni hátrány összegének számításakor is.

[129] A II. r. vádlott védőjének hivatkozásával szemben - miszerint az ítéletből nem derül ki, hogy abból a körülményből, hogy név⁷ot nem sikerült azonosítani, illetve hogy még akkor is az ő nevében adták be az adóbevallást, amikor már Terhelt² volt az ügyvezető, a bíróság milyen következtetést volt le - név⁷ tekintetében az elsőfokú bíróság nem csak azt rögzítette az indokolásban a 101. oldalon, hogy nem sikerült felderíteni a személyét, hanem

[130] - az elsőfokú ítélet 50. oldalán a bíróság az adóbevallások kapcsán kiemelte, hogy még akkor is név⁷ nevében került sor a bevallások benyújtására, amikor a társaságnak cégnyilvántartásba is bejegyezten (azaz hivatalosan) már nem ő volt az ügyvezetője, hanem Terhelt², mely valós képet ad a társaság működéséről, illetve annak hiányáról,

[131] - az elsőfokú ítélet 51. és 84-85. oldalán a bíróság kiemelte tanú⁴³ szerepét, aki egyebek között név⁷ (cég⁹. tagja és korábbi ügyvezetője) kézbesítési megbízottja is volt, illetve az cég³ munkavállalója, ebből, valamint egyéb körülményekből (például azonos székhely, azonos könyvelő, tanú⁴³nak mindkét cég bankszámlájához volt meghatalmazása, tanú⁴³ ajánlotta a cég⁹.-ben a II. r. vádlottat ügyvezetőnek) is lehetett a két cég közötti összefonódásra, a valós működés hiányára, egyben a cégek „számlagyárként” történő üzemeltetésére következtetni.

[132] Megjegyzést érdemel továbbá, hogy bár a dátum²³ napján megkötött együttműködési keretszerződéskor nem Terhelt² II. r. vádlott volt az ügyvezető, a tényállás szerint nem is ő kötötte a szerződést, ennek ellenére tudattartalma az ügyvezető tisztségének betöltése alatti, a keretszerződés teljesítéséül becsatolt számlák és okiratok alapján elvégzett munkára kiterjedt, amit nemcsak az ügyvezető tisztségének betöltése alatti aláírások

igazolnak, hanem az is, hogy az szervezetnév által dátum²⁴ napján tartott helyszíni ellenőrzése során Terhelt² II. r. vádlott a cég⁴. részére végzett munkával kapcsolatosan nem azt nyilatkozta, hogy munkákról nincs tudomása, hanem érdemi nyilatkozatot tett, miszerint a teljesítéssel kapcsolatos dokumentumok a könyvelőnél vannak (nyomozati iratok I. kötet 129-132. oldal).

[133] A másodfokú bíróság nem osztotta a II. r. vádlott védőjének azon megállapítását sem, melyben megalapozatlannak találta az ítéleti tényállás azon részét, miszerint a cég⁹. nem rendelkezett a munkák elvégzéséhez megfelelő számú és szakértelemmel rendelkező munkatárssal. Az elsőfokú bíróság a tényállásban iratszerűen rögzítette és az ítélet 48. oldalán részletesen és meggyőzően meg is indokolta, hogy miért jutott erre a megállapításra, annak ellenére, hogy a társaság akár rendelkezhetett megfelelő infrastruktúrával, ellenben szakértelemmel bíró munkavállalója nem volt. Másrészt az szervezetnév által tartott helyszíni ellenőrzése során Terhelt² II. r. vádlott előadása - miszerint a teljesítéssel kapcsolatos dokumentumok a könyvelőnél vannak - szintén nem nyert megerősítést, mivel a könyvelőnél kizárólag két főkönyvi kivonatot foglaltak le (nyomozati iratok IX. kötet 427-443. oldal), melynek tartalma nem igazolja, hogy a teljesítés megtörtént, illetve a lefoglalt könyvelési iratokban semmi adat nincs arra, hogy más személy, vagy alvállalkozó közreműködésére került volna sor.

[134] Az ítéleti tényállásban rögzített - az időszak tekintetében helyesbített - megállapítás, miszerint a cég⁹. 2012. II. negyedéves időszaki ÁFA bevallásban kevesebb értékesítést terhelő adót vallott, mint az ezen időszakban a társaság nevében kiállított két számla összege, illetve azok adótartama, megfelel az iratok tartalmának, a pontosítást az indokolta, hogy a cég⁹. releváns számlái 2012. májusiak és júniusiak, melyek nem az I. negyedévre, hanem a II. negyedévre esnek, ahogy azt a törvényszék az indokolásban a 49. oldalon helyesen részletezte.

[135] Az elsőfokú bíróság az ítélet 49. oldalán ismertette a levont következtetését is: a 2012. II. negyedévi Áfa bevallásnál - sem az eredeti 0-s bevallásban (nyomozati iratok IX. kötet 367-370. oldal), sem a később önellenőrzéssel módosított bevallásban (nyomozati iratok IX. kötet 341-344. oldal) - a termékértékesítés, vagy szolgáltatás nyújtás után fizetendő Áfa összege nem érte el a cég⁴. részére kiállított számlák Áfa tartalmát, mely ugyancsak azt erősíti, hogy a számlák nem léteztek, illetve a számlákon feltüntetett gazdasági események nem valósultak meg.

[136] A II. r. és III. r. védő is kitért arra a fellebbezés indokolásában, hogy az elsőfokú bíróság feltűnő értékaránytalanságra történő hivatkozása is minden alapot nélkülöző, illetve hogy a Monkey-teszt elvégzése nem igényel jelentős számítástechnikai ismeretet, az elszámolt és kiszámlázott költség és díj a munka nagyságához képesti aránytalanság megállapítására nem alkalmas. Ezzel szemben kiemelés igényel, hogy az elsőfokú ítélet indokolása az 54-55. oldalon részletesen kifejti, hogy az 1 emberhónapra számított saját munkaerő átlag bére mennyi volt (338.750.- Ft), ezzel szemben a cég⁴ által igénybe vett alvállalkozók (köztük a cég⁹. és cég³) esetén 1 emberhónapra számított díj ennél jóval magasabb volt, 1.382.857,- Ft, ami négyszerese a saját munkaerő bérköltségnek és még a pályázat mellett is megkérdőjelezi a munka ilyen összegben történő kiszervezésének racionalitását, mely ugyancsak a gazdasági események fiktív voltára vonható következtetést erősíti.

[137] A fellebbezés indokolásában a védelem vitatta a terheltek tudattartalmának a megítélése körében tett elsőbírói megállapításokat is. E tekintetben a másodfokú íráság rámutat arra, hogy a számlák fiktív volta miatt a számlakibocsátóknak tisztában kellett lennie, hogy az általuk ténylegesen el nem végzett munkáról ún. „áfás” számla és ehhez kapcsolódó egyéb iratok kiállítása nem szolgálhat más célt, minthogy a számla befogadója azt a könyvelésébe beállítása, ezzel az adófizetési kötelezettségét csökkentse. Ezen túlmenően megállapítható az is, hogy mind Terhelt2 II. r., mind Terhelt3 III. r. vádlott tudta, hogy a cég9. és az cég3 által kiállított szármák egy pályázati támogatás igénybeviteléhez lesznek felhasználva. Ugyanis

[138] - bár a cég9. és a cég4. közötti keretszerződést nem Terhelt2 kötötte, azonban a dátum20 után kiállított teljesítésigazolásokon és átadás-átvételi jegyzőkönyveken - melyeken Terhelt2 II. r. vádlott aláírása szerepel - feltüntették, hogy a számsor2 pályázathoz kapcsolódó szerződéshez tartozó feladat teljesült, illetve

[139] - a tényállás kiegészítése körében a másodfokú bíróság beemelte a tényállásba, hogy az cég3, valamint a cég4. közötti együttműködési szerződés 1. pontja tartalmazza, hogy a cég4. támogatást nyert a megnevezés pályázatán, amelynek jele: számsor2, illetve hogy a projekt a log4ensics cloud computingba történő fejlesztése, ezen túl a kiállított teljesítésigazolásokon és átadás-átvételi jegyzőkönyveken szerepel, hogy a számsor2 pályázathoz kapcsolódó szerződéshez tartozó feladat teljesült,

[140] mindebből pedig a II. r. és III. r. vádlottak esetében egyértelmű következtetés vonható arra, hogy tisztában voltak azzal, hogy a fiktív számlákat és az ehhez kapcsolódó iratokat nemcsak az adóbevalláshoz, hanem ehhez a pályázathoz is felhasználják.

[141] Az cég3 által kiállított számlák valótlanására több tényből is következtetett az elsőfokú bíróság, melyről az ítélet 50-54. oldalán számot is adott. Ezeket a megállapításokat a III. r. védő vitatta, illetve kiemelte, hogy azok még elfogadásuk esetén sem alkalmasak annak a következtetésnek a levonására, hogy a munkát nem végezték el. Ezzel ellentétben a másodfokú bíróság álláspontja szerint a felsorolt számtalan, a gyakorlati ügymenettől eltérést egymás mellé téve, alappal vont következtetést arra az elsőfokú bíróság, hogy ezek nem véletlen egybeesések, illetve ezeket nem kiragadva, hanem együttesen értékelve nem valós munkavégzést takarnak.

[142] A III. r. védő által a fellebbezés indokolásában a számlákkal, teljesítésigazolásokkal és átadás-átvételi jegyzőkönyvekkel kapcsolatban megfogalmazottakkal kapcsolatban kiemelést érdemelnek az alábbiak:

[143] - Arra a ténymegállapításra, miszerint az cég3 által kiállított számlák sorszáma nem követi egymást, az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásának 50-51. oldalán kitért, lényegében a 2012. III. negyedévben kiállított számsor9 és számsor6 sorszámú számla áfa tartalma jelenik csak meg a cég adóbevallásában, tehát a két számla sorszáma közötti további 21 számla áfa tartalma nulla kell legyen. Ezt együtt értékelve azzal, hogy a 2012. IV. negyedévi Áfa bevallást (nyomozati iratok X. kötet 61-64. oldal) követően a 2012. október

hónapra később benyújtott módosított bevallásban (nyomozati iratok X. kötet 69-72. oldal) a termékértékesítés, vagy szolgáltatás nyújtás után fizetendő Áfa összege nem érte el a cég4. részére kiállított 2012. októberi számla Áfa tartalmát, következtetés vonható a számlák fiktivitására.

[144] - Az cég3 részére kiállított teljesítésigazolások ismétlődő elütéseivel a törvényszék is foglalkozott, az ítéletének 52. oldalán kifejtett érveit a másodfokú bíróság is osztotta, miszerint nem életszerű, hogy több valós okiraton ugyanolyan elírás legyen. Ez nem egyszerű hanyagság, mivel az egyes iratok kiállítása között hónapok teltek el és nem elfogadható, hogy a becsatoláskor a számtalan alkalommal előforduló, visszatérő hibákat soha senki nem vette volna észre.

[145] - Az cég3 és alvállalkozója, valamint az cég3 és a cég4 közötti elszámolásban szereplő teljesítésigazolások és számlák eltérő megnevezéseivel az ítélet indokolásának 52. oldalán vannak megállapítások, mellyel az ítéltábla szintén egyetért, azt azzal egészíti ki, hogy maguk a vádlottak is érezték ennek a problematikáját és az elszámolhatóság kapcsán az ezzel kapcsolatos kifogásokat, ugyanis pótlólag, dátum25 e témában külön nyilatkozatot tett mind Terhelt2 II. r., mind Terhelt3 III. r. vádlott, melyben az általuk vezetett cég által elvégzett munka megnevezését pontosították (nyomozati iratok IV. kötet 881-883., 889-891. oldal).

[146] - Az a két eset, amikor az cég3 és a cég4. közötti elszámolás előbb történt meg néhány nappal, mint ahogy az cég3 az alvállalkozójával elszámolt, nem adódhat egy későbbi adminisztrációból, ez, ahogy a törvényszék is utalt rá az 53. oldalon, egy normál és valós gazdasági eseménynél nem fordulhatott volna elő.

[147] A másodfokú bíróság nem értett egyet azzal a védői felvetéssel sem, miszerint az cég3 számlájára a munka leigazolását követően beérkezett ellenérték felvételéből ne lehetne azt a következtetést nem lehet levonni, hogy az alapját képező munkát nem végezték el, ugyanis a társaság bankszámlakivonatai alapján nem csak arra van adat, hogy készpénzben azonnal felvették a beérkezett összeget, hanem arra is, hogy a számlákról sem munkabért, sem bérleti díjat, sem közüzemi számlákat nem fizettek, melyek egy normál módon működő cég esetében szükségszerűen megfigyelhetők lettek volna (nyomozati iratok X. kötet 1-2. oldal).

[148] A munkavállalók szakképzettségének, illetve a szakképzett munkavállalóknak a hiánya kapcsán megjegyzendő, hogy az cég3 alkalmazásában egy szoftverfejlesztő állt, tanú40, aki nem végzett munkát a vádbeli projektben. Az alvállalkozó által végzett munkáról – mivel arról iratokat is csatoltak – lehet a cég4. alkalmazottainak esetleges tudomása, azonban nem ők ellenőrizték, hogy a tényleges munkavégzés megtörtént-e, nem ők tartottak kapcsolatot az alvállalkozókkal, ahogyan azt a törvényszék az ítélet 51-54. oldalán, a cég2.-re vonatkozó részében kifejtette, az cég3 alvállalkozójának munkavégzése pedig nem nyert igazolást.

[149] A fentiekből következik az is, hogy az elsőfokú bíróság ítélete ellen bejelentett, a tényállás megváltoztatásán keresztül a felmentés érdekében bejelentett, új bizonyítékok megjelölése nélkül kizárólag a bizonyítékértékelő tevékenység kritikáit megfogalmazó

fellebbezések a meglévő, már mérlegelt bizonyítékok újraértékelését célozták. Az irányadó perrendi szabályok szerint azonban - a felülmérlegelési tilalomra figyelemmel - ez a másodfokú eljárásban eredményre nem vezethetett.

[150] Az irányadó tényállás alapján az elsőfokú bíróság okszerűen vont következtetést Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottak bűnösségére.

[151] A költségvetést károsító bűncselekményt érintően a cselekményeik minősítése törvényes.

[152] A költségvetési csalás jelenlegi tényállása, melyet már az 1978. évi IV. törvény is azonos módon szabályozott 2012. január 1. napjától, számos korábbi bűncselekményt olvasztott magába, melynek megalkotásával a jogalkotó célja az volt, hogy következetesebbé és használhatóbbá tegye a Btk.-t a költségvetést károsító bűncselekmények vonatkozásában, szándékosan szélesítette ki azok körét.

[153] A költségvetési csalás tényállása 2012. január 1. napjától magában foglalja

[154] - bevételi oldalon az adócsalást (1978. évi IV. törvény 310. §), a munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalást (1978. évi IV. törvény 310/A. §), a visszaélést jövedékkel (1978. évi IV. törvény 311. §), a csempészetet (1978. évi IV. törvény 312. §), áfára elkövetett csalást, illetve a csalás minden olyan esetét, amely a költségvetés sérelmével jár (1978. évi IV. törvény 318. §);

[155] - kiadási oldalon pedig a jogosulatlan gazdasági előny megszerzését (1978. évi IV. törvény 288. §), az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértését (1978. évi IV. törvény 314. §) és a csalás minden olyan esetét, mely a költségvetés sérelmével jár (1978. évi IV. törvény 318. §).

[156] Tény, hogy a költségvetési csalás tényállása ún. összefoglalt bűncselekmény. Olyan törvényi egység, amely akár egymással össze nem függő, a törvényi egység konstrukció hiányában egymással egyébként valóságos anyagi halmazatban álló cselekményeket olvaszt egyetlen bűncselekmény tényállásába. Ennél fogva nem kizárt a bűncselekmény-egységként értékelése az egyébként térben is időben is elkülönülten végrehajtott cselekményeknek.

[157] A Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont szerinti költségvetési csalás büntettét az követi el, aki költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tényt elhallgatja és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz. Az elkövetési magatartás tehát a

[158] - tévedésbe ejt,

[159] - tévedésben tart,

[160] - valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz,

[161] - a valós tény elhallgatja.

[162] A vádlottaknak az irányadó tényállás szerint megállapított elkövetési magatartása beleillik a költségvetési csalás törvényi tényállási kereteibe. A tényállásban rögzített elkövetési magatartás szerint

[163] - a jogosulatlanul igénybe vett támogatási összeg megszerzése és elszámolása érdekében az I. r. vádlott tévedésbe ejtette a közreműködőként eljáró cég1.-t és azon keresztül a támogató szervezetet a tényleges megvalósulási helyszín vonatkozásában és valótlan tartalmú okiratokat használt fel, mely magatartása a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont I. fordulata szerinti tévedésbe ejtés,

[164] - az adóbevallásokban az I. r. vádlott a levonható adó összegét meg nem történt gazdasági eseményeken alapuló fiktív számlák adataira alapította, a fizetendő adó összegét jogosulatlanul csökkentette, mely magatartása az adóhatóság felé a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont III. fordulata szerinti valótlan tartalmú nyilatkozat tétel.

[165] A megalapozott és ezáltal a másodfokú eljárásban is irányadó tényállás szerint Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottak, mint a fiktív számlák kiállítói a költségvetésnek okozott vagyoni hátrány okozásához, így a jogosulatlan támogatás lehíváshoz, valamint jogosulatlan adócsökkentéshez szándékosan segítséget nyújtottak.

[166] Ellenben a másodfokú bíróság a törvényszék által 2 rb. hamis magánokirat felhasználásának vétségeként értékelt cselekmények minősítésével nem értett egyet.

[167] A Btk. 345. § akként rendelkezik, hogy a hamis magánokirat felhasználásának vétségét az követi el, aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot felhasznál.

[168] A költségvetési csalás büntetétéhez kapcsolódóan a törvényszék helyesen állapította meg halmazatban a Btk. 345. §-a szerinti hamis magánokirat felhasználásának vétségét is, mert a jogosulatlan támogatás megszerzése/lehívása során, illetve a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vonatkozásában megvalósított valótlan nyilatkozat tétele során, ezzel összefüggésben valótlan tartalmú okiratokat, számlákat használtak fel. E bűncselekmények egymással valóságos anyagi halmazatot képeznek, mert a költségvetési csalásnak nem szükségképpen eszközcselekménye a hamis magánokiratok készítése és felhasználása.

[169] A törvényszék az ítéletének 105-106. oldalán helytállóan fejtette ki, hogy az 1. és 2. tényállásban megállapítottak tekintetében a valótlan tartalmú munkaköri leírások, a jelenléti ívek, számlák, teljesítésigazolások és átadás-átvételi jegyzőkönyvek magánokiratoknak minősülnek, így ezek felhasználása a hamis magánokirat felhasználásának vétsége megállapítására alkalmas.

[170] Arra is megfelelően utalt, hogy a bűncselekmény rendbeliségét nem a felhasznált okiratok, hanem azoknak a jogviszonyoknak a száma határozza meg, amelyekben a felhasználásra sor került, így egyrésről a támogatási szerződés, másrésről az adóbevallások, illetve az annak alapját képező Áfa analitikában történő szerepeltetés. Ugyanannak a magánokiratnak több jogviszonyban való felhasználása a sértett jogviszonyok különbözőségére tekintettel bűnhalmazatot képez (BH1982. 358.).

[171] Folytatólagosan elkövetett azonban a bűncselekmény, ha a valótlan tartalmú - ugyanazon vagy több - magánokiratot ugyanazon jogviszonyból származó jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására többször használják, és a folytatólagosság egyéb törvényi feltételei is fennállnak (36/2007. BK vélemény, BH2014. 172.).

[172] A megsértett két különböző jogviszonyban több hamis magánokirat felhasználásával követették el a cselekményt, a különböző számlák és okiratok benyújtása azonos megsértett jogviszony tekintetében egységes elhatározással, rövid időn belül, több alkalommal történt, tehát a Btk. 6. § (2) bekezdés szerinti folytatólagosság valamennyi törvényi feltétele megvalósult.

[173] Ezért a másodfokú bíróság Terhelt2 II. r. vádlott és Terhelt3 III. r. vádlottak 2-2 rb. közbizalom elleni bűncselekményeit folytatólagosan elkövetettnek minősítette.

[174] A Btk. 80. § (1) bekezdés értelmében a büntetést a törvényben meghatározott keretek között, céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez.

[175] A Btk. 79. §-ban meghatározott büntetési célok a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el. A bűncselekmény elkövetőivel szemben kiszabott büntetés nem csupán magára az elkövetőre bír hatással, hanem a társadalom többi tagjára nézve is. A büntetés kiszabásakor a bíróságnak minden esetben e kettős cél szem előtt tartásával kell eljárnia.

[176] A bíróság feladata az ítékezés során a megadott büntetési tételkeret között olyan nemű és mértékű joghátrány alkalmazása, amely kifejezi a társadalom megítélését az adott cselekménnyel kapcsolatban, ugyanakkor figyelemmel van az elkövető által megvalósított magatartásra és személyi társadalomra veszélyességére is.

[177] A joghátrány megválasztása körében értékelendő körülményeket az elsőfokú bíróság nagyrészt hiánytalanul feltárta, azt a másodfokú bíróság - a minősítés

megváltoztatására figyelemmel - azzal egészíti ki, hogy a részbeni folytatólagos elkövetést súlyosító körülményként értékeli (56/2007. BK vélemény III/6. pont).

[178] A másodfokú bíróság álláspontja szerint sem az ügyészség által a büntetés súlyosítására, sem a védelem által a büntetés enyhítésére nincs törvényes indok. Az ítéltábla szem előtt tartotta azt is, hogy a Be. 605. § (2) bekezdés értelmében, ha a másodfokú bíróság a tényállást nem egészítette ki, illetve nem helyesbítette, az elsőfokú bíróság ítéletében a törvényi büntetési tételkeretek között kiszabott büntetés kisebb megváltoztatásának nincs helye [16/2007. számú BK vélemény], tehát a jelentéktelen mértékű korrekciónak (akár súlyosításra, akár enyhítésre vezetne) és ezáltal az ítélet megváltoztatásának helye nincs.

[179] A súlyosításra irányuló fellebbezés eredményre azért nem vezetett, mert a másodfokú bíróság egyetértett a törvényszéknek a középértéktől eltérés indokai körében kifejtett érvelésével. Nevezetesen a kiszabott büntetések neme és mértéke arányban áll azzal, hogy

[180] - a törvényalkotó Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottak terhén megállapított legsúlyosabb bűncselekmény büntetési tételét egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztésben határozta meg,

[181] - a cselekmények konkrét tárgyi súlyát szemlélteti a vagyoni hátrány összege, mely Terhelt2 II. r. vádlott esetében 13.464.000.- forint, míg Terhelt3 III. r. vádlott esteében 37.194.300.- forint, mely nem kiemelkedő összeg,

[182] - nyomatékkaal értékelendő az enyhébb elkövetői alakzat, valamint a vádlottaknak fel nem róható, az elévülési időt is meghaladó időmúlás.

[183] Ellenben a védelem által a törvényi minimumhoz közeli tartamban kiszabott büntetések enyhítését célzó fellebbezés sem volt alapos, figyelemmel arra, hogy a büntetés célok között megfogalmazott speciális és generális prevenció eléréséhez a kiszabott büntetés szükséges.

[184] Az ítéltábla nem osztotta az ügyészség azon indítványát sem, hogy Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottakkal szemben a büntetési célok kizárólag végrehajtandó szabadságvesztéssel érhetők el.

[185] E körben az ítéltábla figyelembe vette a 8/2015. (IV. 17.) számú AB határozat tartalmát, melynek [51] és [52] bekezdésében az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy a büntetés végrehajtásának felfüggesztése a büntetéskiszabás keretei között a jogalkotó által biztosított kedvezmény. Alkalmazásával a jogalkotó alkalmat kíván adni a bűnelkövető számára a bűncselekmények elkövetésétől tartózkodó életvezetésre és a büntetés végrehajtásának elkerülésére. A kedvezmény – a Btk. 85. §-ához fűzött indokolás értelmében – abban áll, hogy a végrehajtásában felfüggesztett büntetés nem szakítja ki az elítéltet a megszokott közösségből, és ezzel elkerüli a rövid tartamú szabadságvesztés végrehajtásával járó hátrányokat. Alkalmazására a rövid tartamú, két évet meg nem haladó szabadságvesztés esetén van lehetőség akkor, ha alaposan feltehető, hogy a büntetés célja a szabadságvesztés

végrehajtása nélkül is elérhető. A felfüggesztés idejére a bíróság próbaidőt állapít meg. Az elítélt a próbaidő tartama alatt a büntetés hatálya alatt áll. A törvény értelmében a próbaidő egy évtől öt évig terjedhet, de nem lehet rövidebb a kiszabott szabadságvesztésnél. A kedvezmény odaítélésekor a bíróság elsősorban az elkövető személyi körülményeire kell, hogy figyelemmel legyen.

[186] A végrehajtandó szabadságvesztés az elkövetőre nézve nyilvánvalóan súlyosabb büntetés, mint végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés. A büntetés végrehajtásának a felfüggesztésével ugyanis a bíróság az elítéltet kedvezményben részesíti. Ezen kedvezmény alapján az elkövetőnek nem kell büntetését büntetés-végrehajtási intézetben letöltenie, életét szabad körülmények között élheti. Ennek ellentételezéseként a bíróság legalább a kiszabott szankció tartamát elérő, de azt akár jóval meghaladó tartamban próbaidőt állapít meg. A próbaidő alatt a bíróság – törvényben meghatározott esetekben – elrendelheti a szabadságvesztés végrehajtását.

[187] A Btk. 85. § (1) bekezdése alapján a szabadságvesztés végrehajtásnak felfüggesztése nem kerül ellentétbe az általános megelőzés követelményével, de fokozottan érvényesül a speciális prevenció. Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottak az erkölcsi bizonyítvány adatai szerint büntetlen előéletűek, a másodfokú bíróság megítélése szerint önmagában azon tényből adódóan, hogy több éve állnak büntető eljárás hatálya alatt, már szembesültek magatartásuk helytelenségével és következményeivel. Mindezen körülményeket értékelve a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának felfüggesztése nem ütközik az anyagi jogi szabályokba.

[188] Az 55/2007. BK vélemény szerint a próbaidő tartamának meghatározásánál, ha az elkövető személyi körülményei kedvezőek, előtérbe kerülnek a bűncselekmény elkövetésének körülményei: a bűncselekmény jellege, a bűnösség foka, a bűncselekmény indítéka, az elkövetőnek a bűncselekmény elkövetése után tanúsított magatartása. Mindezeket a körülményeket elsősorban az egyéni megelőzés szempontjából értékelve a másodfokú bíróság a próbaidő tartamának meghatározását is megfelelőnek találta, annak súlyosítására az elkövetés után 10 évvel indokot nem látott.

[189] A másodfokú bíróság felhívja Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottak figyelmét, hogy a Btk. 87. § b) pont értelmében a felfüggesztett büntetést végre kell hajtani, ha az elkövetőt a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik.

[190] A 8/2015. (IV. 17.) számú AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Btk. 102. § (1) bekezdése alkalmazásakor az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a bíróság a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén hivatalból vizsgálja az előzetes bírósági mentesítés lehetőségét és arról az ítéletben rendelkezzen.

[191] A határozat kifejti, hogy „A mentesítés alapjogi forrása az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az emberi méltósághoz való jog. Az Alkotmánybíróság szerint az emberi méltósághoz való jogból következik, hogy az elítélteknek lehetőséget kell biztosítani a rehabilitációra, arra, hogy jogsértés nélkül helytálljanak egy szabad társadalom feltételei

között. A reszocializáció pedig megköveteli, hogy az arra objektív szempontok alapján érdemesült elkövető számára egy későbbi, büntetéstől mentes életvitel feltételeit a jog megteremtse. Ez nem csupán a terhelt érdeke, hanem a társadalomé is, minthogy a büntetőjogon kívüli megszorítások megszűnésével, a büntetlen előéletűeket megillető tisztségek ellátására, állások betöltésére való új lehetőségek megnyílása növeli elhelyezkedési esélyeiket, ami pedig csökkenti a társadalmi gondoskodás költségeit, lehetővé teszi az elítélt számára a bűnismétlés elkerülését.”

[192] A Btk. 102. § (1) bekezdés értelmében a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén a bíróság ítéletében előzetes mentesítésben részesítheti az elítéltet, ha arra érdemes.

[193] A büntetett előélethez fűződő hátrányok alóli előzetes mentesítés kivételes, mérlegelésen alapuló, rendkívüli jellegű intézkedés. A felfüggesztés feltételeinek fennállása nem jelenti automatikusan az érdemesség meglétét. Az ítélezési gyakorlat szerint az érdemesség megítélésénél az elkövető személyiségét, az életvitelét, a bűncselekmény jellegét, az elkövetés körülményeit és annak indítóokát összevetve kell értékelni [BJD 9986.], de jelentősége van a terhelt által elkövetett bűncselekmény tárgyi súlyának és a cselekmény jellegének is [BH1983.221.]. A bíróság által a büntetés kiszabása körében már értékelt, és a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését alátámasztó körülmények az érdemességet megalapozhatják [BJD 8779.], de egyben ki is zárhatják. A már értékelt körülményeknek az érdemesség vizsgálata során történő ismételt figyelembe vétele tehát a kétszeres értékelés tilalmát nem sérti.

[194] Az eljárás adatai, különösen a bűncselekmények jellege, illetve a költségvetési csalás esetében a veszélyeztetett vagyoni hátrány összege, az elkövetés körülményeiben megmutatkozó kitartó szándékú elkövetés, valamint a hosszabb időszakon keresztül, összehangoltan történő elkövetése alapján, az ítéltábla álláspontja az, hogy a II-III. r. vádlottak előzetes mentesítésre való érdemessége nem állapítható meg.

[195] Az ítélet egyéb, a foglalkozástól eltiltás alkalmazására és mértékére, a lefoglalt dolgokra és a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezései törvényesek.

[196] Az ítélet rendelkező részében a Be. 561. § (2) bekezdés b) pontban meghatározott, a Be. 184. § (2) bekezdés szerinti személyes adatok közül Terhelt2 II. r. vádlottnak a Be. 10. § (1) bekezdés 11. pont szerinti lakcímét pontosította.

[197] Fenti indokokra figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottakkal szemben a Be. 606. § (1) bekezdés alapján megváltoztatta, míg egyéb rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdés alapján helybenhagyta.

[198] A Fővárosi Ítéltábla ítélete elleni fellebbezést Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottak vonatkozásában a Be. 615. § (1) és (2) bekezdés zárja ki, míg a jogorvoslati lehetőség Terhelt1 I. r. vádlott tekintetében a Be. 615. § (1) és (2) bekezdés b) pontján alapul.

Budapest, 2022. október 20.

dr. Szalai Géza s.k.
s.k.

dr. Sárecz Szabina Martina s.k.

Nagyné dr. Drahos Ibolya

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

Záradék: A Fővárosi Törvényszék dátum13 napján kihirdetett 23.B.627/2017/83. számú ítélete Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlottakkal szemben a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.67/2022/21. számú ítéletében foglalt változtatásokkal 2022. október 20.napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2022. október 20.

dr. Szalai Géza s.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül: